

Abonamentul:
Pe an . . . cor. 6—
Pe jum. an . . . 3—
Pe un pătrar . . . 1.50
Pentru România și străinătate:
Pe an . . . cor. 10—

GAZETA ROMÂNĂ

Redacția și Administrația:
Budapest, IV., Veres Pálné-utca 26.
Telefon Nr. 120-18.

Foaie socială-economică.

Proprietar și redactor responsabil:
Dr. LIVIU LINȚA.

Apare în fiecare Duminecă.

CĂLINDARUL SĂPTĂMĂNEI.

Duminecă	8	21	Pataple, Cezar
Luni	9	22	Zămisl. sf. Ana
Marți	10	23	Mina, Marin
Miercuri	11	24	Daniel
Joi	12	25	Spiridon
Vineri	13	26	Eustatie
Sâmbătă	14	27	Arian

Preoții sau învățătorii.

In viața poporului nostru găsim doi factori cu greutate și totodată cari trebuie să aibă și mare responsabilitate, aceștia sunt: preoții și învățătorii poporului. Acești doi factori însemnați ai vieții obștești au a forma caractere integrale omenesti, au a forma acel strat al populației, care prin înclinările sale să formeze aluatul binefăcător al națiunii și patriei. Cu a lor valoroasă colaborare intelectuală este a se clădi templul măreț al științei și moralității poporului. Deosebirea de muncă între acești doi factori ai vieții publice este mică și aproape neînsemnată, căci ambii trebuie să urmărească unul și același ideal: știința și moralitatea.

După ce poporul nostru încă și astăzi se află într'un stadiu înapoiat în cultură, știință, o tagmă înțelegătoare a rosturilor culturale-sociale este cu atât mai necesară. Poporul român zace azi sub zidurile tari ale năcazurilor de tot felul,

el se . . . din greu cu înfruntarea nevoilor materiale și morale, dar se pare — după vorba Scripturii — că n'are cine să-l arunce în lacul tămăduitor spre a fi mântuit de boala de care suferă.

Preot și învățător; iată două cariere, cari ambele sunt egal de folositoare pentru viața intelectuală a poporului. Luther la începutul carierei sale nu știa pe care să o aleagă, căci pentru el ambele erau tot așa de frumoase și ideale. Credem, că nu suntem prea severi cu calificativul nostru, când afirmăm că aceste cariere, ori mai bine zis dirigații cari se dedică lor, trebuie să aibă în vedere idealismul, pe când celelalte cariere sunt îmbrățișate — în măsură mai mică sau mai mare — din punct de vedere al rentabilității. Ori cine s'ar dedica preoției sau dascăliei numai din motive și cu scopuri de în-avuțire, nu va putea deveni un factor cu totul devotat dirigătoriei sale.

Acel preot sau învățător la primul pas să lovește și vine în contradicție cu zisa lui Solomon: „Și de a-și grăi în limbile omenesti și îngerești, dacă dragoste nu am făcut — m'am făcut aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de a-și avea prorocire și a-și ști toate tainele și toată știința și de a-și avea toată credința, încât se mut și munții, dacă dragoste nu am, nimic nu sunt“. Da! Până când cineva nu-și îndeplinește chemarea cu dragoste în slujba în care este pus,

el este și devine interpretul zilnic al a-celeia.

In acest apostolat al preoției și dascăliei, poate mai mult ca ori unde, își face bucuria și întristarea, reflexul ei puternic, pentru-că uitându-ne îndărăt și examinându-ne pașii noștri, vedem dacă am sămănat bine sau nu, vedem dacă cu adevărat am lucrat, cu adevărată cunoștință de cauză. Una e munca brută și alta e a face arhitectură în sufletele. ce ni-se încredințează. Nesuccesul în educațiune ese la suprafață cu furie năvalnică, tradând neglijența și neinteresul acelor, cari au avut un rol de cârmuiitor sau diriguiitor asupra sufletelor acelor, ce le-au fost încredințate. Precum botanicii și naturalistii au chemarea a face analiza plantelor, tot astfel preotul și învățătorul au chemarea a face și a da structura sufletească celor supuși lor.

Materia — banul — încă joacă un rol foarte însemnat în viața economică-culturală a popoarelor. Dacă banul este un mijloc puternic, cu ajutorul căruia diferitele popoare ajung a înstăpâni știința, progresul, ajutând totodată prin influința lui la vază și glorie, atunci el — banul — este în multe împrejurări și un zid puternic despărțitor între înclinările și convingerile omenesti. De multeori, ceea ce nu poate strica invidia, pisma și ura diferitelor tagme și societăți — strâcă și dărâcă atotputernicia banului. Așa și

FOIȚA.

Succesele țarilor latine.

Ultimul frumos succes al României în politica internațională: realizarea păcii turco-grecești; succesele Italiei în politica sa mediterană; progresele realizate de Spania în consolidarea și liniștirea sa internă și ridicarea prestigiului ei în concertul european prin reorganizarea armatei sale; succesele pe cari republica portugheză, deși tânără, le documentează în interior prin restabilirea ordinii politice și un progres economic și cultural general; și în sfârșit marile și repetatele succese ale Franței în conducerea politice generale europene, ne-au îndemnat să punem în fruntea acestor rânduri titlul „Succesele țarilor latine“.

Nu suntem primii, cari înregistrăm aceste succese, nici primii cari le recunoaștem. Dar poate că suntem unii din cei dintâi, cari adunăm într'un singur mănunchiu comentariile asupra acestor succese ale statelor de răsă și de cultură latină și ne permitem să tragem concluziuni mai energice, mai îndrăznețe, din aceste repetate succese, cari ne fac să credem, în

butul defaimărilor cu cari ne tratează nelatinii, în viltorul gîntei latine, veșnic prigonită dar veșnic victorioasă, câte odată obosită dar veșnic tânără, ne fac să credem în destinele strălucite și de aici înainte ale acestei rase nemuritoare!...

Fără să facem sentimentalism, fără să fim părtinitori, ci judecând lucrurile cu obiectivitatea rece necesară în diplomație trebuie să recunoaștem că, cu toate marile piedici ce i-s'au pus în cale, gînta latină este din nou în plin avânt. Dacă adversarii noștri cei mai declarați și cei mai tenace, dacă înșiși Teutonii, întotdeauna geloși de geniul neîntrecut al rasei latine, recunosc aceasta, de ce n'am recunoaște-o noi, cari suntem înșine latini?...

Da, suntem latini. Trebuie s'o spunem aceasta tare, trebuie să fim mândri de aceasta, — acesta este titlul nostru de legitimă ereditate asupra pământului românesc, aceasta este gloria noastră, consolațiunea noastră, acesta este blazonul nobleței noastre de răsă. Să fim deci mândri, că nu numai noi, latinii dela Răsărit, ci și frații noștri latini din Apus, sunt în plin progres. Gînta latină încă nu și-a dat demisia din conducerea civilizației omenesti, ea este mereu în

frunte, cu spada în mâni viguroase încă, cu inima largă, nobilă, generoasă, purtătoare a unei culturi plăcute, gingașe și deopotrivă protegiitoare a tuturor celorlalte rase de pe fața pământului.

Să examinăm însă mai de aproape care poate să fie profitul real, pe care națiunea română îl poate avea dela gînta sa. Căci pe lângă că suntem latini să nu uităm că suntem și Români, după cum fiind Români nu trebuie nici odată să uităm că suntem fii gîntei latine.

Dacă vom căuta în analele istoriei adevărate și nepărtinitoare (nu facem aceasta pentru ca să nu obosim cetitorii), vom găsi imediat că acei cari ne-au protejat și ne-au ajutat fără un interes egoistic și numai din simpatie pentru noi și din amorul comunității de răsă, au fost tot numai bieții latini, frații noștri Francezi și Italieni. Ei ne-au întins mâna de ajutor atât la realizarea unității României actuale, cât și la 1878 la congresul din Berlin, când Germania lui Bismarck împreună cu Rușii, au voit să ne dea la fund... In chestiunea Silistrei și în aceea a păcii dela București, cei cari ne-au sprijinit au fost tot Franța și Italia. Germanii, Rușii și Englezii dacă ne-au ajutat vre-odată — foarte

în vlașta economică-financiară a preoților și învățătorilor români, cărmăcii nedes-părțiți ai poporului, găsim sucituri și îm-prejurări cari să contrarieze cu poziția și starea lor socială. Până la 1907 învăță-torul român avea cu totul înfățișarea dascălului blăjîn Clădișă din nuvela lui I. Slavici, iar de atunci încoace vrând-nevrând și învățătorul român a trebuit să-și schimbe haina sufletească și tru-pească. Preotul pe de alta parte — după obiceiul lui vechiu — a așteptat și a-șteaptă încă și azi ascultare și supunere nețărnută din partea învățătorilor. În-vățătorii nu sunt nici decât vinovați dacă împrejurările i-a ridicat la nivelul social, la care de mult trebuia să ajungă. E o hipotenusă greșită linia de diferențiere a tagmei preotești, ambițiunea lor ca cu tot prețul să înghenuncheze pe cealaltă tagmă cu ei alătura slujitoare. Că azi învățătorul român a ajuns într-o poziție materială mai bună, este un fapt ce tre-bue recunoscut cu bucurie și plăcere și că învățătorul român nu este mai pe jos decât învățătorii altor națiuni. Nu milo-geala i-a ridicat la treapta pe care se află, ci rutina pedagogică, capacitatea și considerante de ordin social.

Deci nu ar fi nici un motiv plausibil care să înăsprească relațiile oficiale din-tre preot și învățător atât de mult, încât ei să lucreze ca doi factori străini aproape sau chiar în una și aceeași ogașe. Preoți sau învățători? Așa să întreabă mulți părinți, când ajung fiii lor la alegerea carierelor. Noi, ca gazetari imparțiali le replicăm, că e aproape una și aceeași carieră. Scara materială e egală la ambii. Ajunși în viață, numai vrednicia îi poate ridica la stimă desăvârșită și tot așa neglijarea oficiului și comiterea de acte

publice ce cad sub demnitatea lor, îi a-proape în cenușa disconsiderațiunei.

Să rupem odată cătușii diferențieri ai spiritului de castă, incingând — preoți și învățători — sabia apăsării intereselor noastre culturale și naționale. Cu o zi mai curând să scuturăm de pe sufletul nostru praful otrăvitor al pismeii și rău-tății, pentru-că poporul nostru nu are alți sfătuitori mai de-aproape, decât pe preo-tul și învățătorul, cărora își spun dolean-țele și suferințele. Voi preoți și învățători plămăduți în sufletul vostru aluatul ar-moniei, cu care să rechemăți la muncă turma ce tinde a se împrăștia.

Ghimbășanul.

PĂCATE.

Este de cea mai mare însemnătate pentru viitorul nostru, ca să vedem si-tuația noastră națională cu ochi reali, să căutăm, ca activitatea publică ce o des-fășurăm în interesul viitorului să fie co-responsătoare acestei situațiuni reale și să fim scrupuloși în aprecierea activității obștești desfășurate de noi sau de alții, să nu ne îmbătăm — cum se zice — cu apă rece pe noi și pe alții.

Asupra acestei ultime recerințe a unei vieți publice cu adevărat sănătoase voim să insistăm astăzi.

Facem constatarea, că în aprecierea faptelor ce le săvârșim în ogorul neamu-lui, suntem exagerați. Vedem noi și pre-zențăm altora cea mai însemnată faptă publică a noastră ca o operă mare, des-pre care trebuie să afle lumea mare, ca să ne fie proslăvit numele.

Facem, spre pildă, o excursiune poate mai mult de plăcere, în cutare sat, acolo ne aranjăm o primire pompoasă, cu mult alai, cu trâmbiți și cu tobe, ne facem

întrarea, luând expresia suverană a unor crai cuceritori, intrăm în biserică, cântăm heruvicul, facem apoi masă comună, sau banchet cu toaste umflute și cu multă beutură, ca să prindem însuflețire. Am avut de gând să ținem și o conferință-două pentru popor, dar banchetul a ținut prea mult, noi am obosit, poporul a prea așteptat și s'a împrăștia, ori n'a luat peste tot în serios pe cei-ce au în mijlocul lui să benchetuiască, pe cei-ce s'au co-borât în mijlocul nevoilor câte pasc sa-tele noastre ca „domni” și nu ca mun-citori.

Să ne dăm bine seama! Țăranii noștri caracterizează la ei acasă, între ei, un anumit trai, așa mai boeresc, mai ușu-ratic, mai luxos, mai puțin isvorât dintr'o înțelegere mai serioasă a vieții și mai puțin supus unei munci serioase. Trai domnesc. Acest trai domnesc cu chefuri și cu veselii, în acelaș timp cu vorbe mari, îl ducem noi în mijlocul poporului și influințăm pe cei slabi în direcția rea, sau facem pe cei serioși să rămână de-parte de noi, în atmosfera serioasă și cinstită a căminului lor.

Nu este cules din viața reală aceea ce susținem? Dar cine din noi nu cu-noaște între țăranii noștri și adesea între cei mai frunțași acele tipuri de țărani domniți, cărora le place „să vorbească pe mare” să stea la chef cu domni la masă, să le caute societatea și prietenia și în această societate să-și însușească note de trai necorespunzătoare vieții lor, să umble totdeauna, fie și cea mai de lucru zi, cu cămașa foarte înălbită și tot-deauna cu clinii bine așezați, să trăiască peste puterile lor, să-și aranjeze casa luxos și să muncească prea puțin.

Căsele noastre comunale, cu toată at-mosfera din ele, străinii câți ni-se așează pe sate ca oficianți ori ca meseriași, dar

rar — a fost totdeauna din interes egoistic și totdeauna ne-au făcut să plătim scump, așa numita lor protecție. Ca exemple cităm: răpirea Bucovinei și răpirea Basarabiei, una răpită de blocul german, cealaltă de colosul rus...

De cine trebuie să ne apropiem, prin urmare, cu încredere? De frații noștri latini, cari sunt și ei persecutați și micșorați de rassa germa-nică și cari au prin urmare aceleași interese defensive și ofensive ca noi. De ce am sta departe unii de alții, când interesul nostru și al lor este să ne unim ca să putem înfrunta vic-torioși pericolul care este comun?... De ce să rămânem departe și străini unii de alții, când suntem doar frați din aceeași tulpină, când a-vem aceeași făptuință, acelaș caracter, aceleași sentimente și până și aceleași calități și de-fecte?... A rămâne și pentru mai departe străini de grupul țărilor surori latine este pentru noi Români o adevărată crimă, nu numai față de națiunea noastră, dar și față de glorioasa și eterna civilizațiune latină.

Noi Români mai avem încă mult de luptat, până când vom ajunge la liman și vom realiza un ideal mare și scump, nutrit de secole lungi un grele, și pe care să-l îndeplinim, tot barbarii

nelatini ne-au împlinedat... Este timpul suprem ca să învățăm din trista noastră istorie națio-nală și să ne gândim la aliați sinceri și priete-noși față de noi. Cred că îi vom putea găsi în frații noștri latini, Italienii și Francezii, ale că-ror interese devin din ce în ce mai congruente cu ale noastre. Și poate că, într'un viitor mai îndepărtat, și Spania și Portugalia vor da mâna cu această grupare internațională, care deja în-cepe să se desemneze și care va reinvia gloria latină.

Trebue să profităm chiar acum, într'un viitor mai apropiat, de renașterea aceasta generală a latinității și să ne folosim de ea ca să realizăm și idealul nostru românesc. De aceea succesele țărilor latine nu trebue să ne lase reci, ci tre-bue să căutăm a îmbina aceste succese cu suc-cesele noastre proprii și a le pune în ser-viciul unui scop mare comun, scop care va servi atât scumpul nostru ideal național cât și ideea mare a latinității! Să nu uităm nici un moment, că renașterea noastră națională o dato-rim ideei latine... Tot această idee ne va duce la victorie și la glorie, alta nu și nu!

„Rom.”

Mircea R. Streanu.

Schintei.

De multe-ori nu-ți rămâne din pășănilile vieții alt-ceva, decât zimbetul, ca să răzi de ele.

Pentru ca să afli adevărul cu r a t, adeseori este de lipsă să scormonești lucrurile cele mai — murdare.

Indrăgostii sunt oamenii cei mai ciudați; până ce nu s'au cununat, tot oftează, iar după aceea — oftează și mai greu!

Mai bine o ceapă în traistă, decât un purcel fript — în vis!

„Om” și mulere.

Țăranul e un diplomat,
Face selecții n caractere:
O m'ți zice la bărbat,
Iar femeea e mulere.

Când greșește deci bărbatul
Este lucru o m e n e s c,
Dar femeea, cri ce-ar face,
Rău sau bine, l mulere s c.

Femeea.

Femeea-l ca ș'un sîmbure
Din fructul de migdală,
Nu'l știi de-l dulce, ori amar
Pân' nu-l guști, el te nșală.

Posnaș.

și noi purtăm vina pentru acest fapt dureros din viața țărânilor noastre. Purtăm vina căci nu ne coborâm în mijlocul ei cu acele note isvorâte din cunoștința bine examinată, plină de seriozitate, corespunzătoare vieții celei grele, serioase și cumpătate, cum trebuie să fie viața țăranului a aceluia, care nu trăiește din leafă, ci exclusiv din munca mânilor sale din viață cumpătată și cu cruțare.

În locul acestor note prea am obicinuit poporul, în multe părți cu parada, cu producțiuni de forme. Acesta este acel fenomen social, care se numește declasare și care se observă nu numai la sate, ci și la orașe și pentru a cărui ivire suntem în mare parte vinovați noi, intelectualii, fiindcă nu numai contactul nostru cu țărâna și meseriașii, dar nici instituțiile ce le avem, ca reuniunile de cântare și cetire, sau serbările culturale, câte le aranjăm în mijlocul acelora, nu sunt acomodare cerințelor lor de trai, ci aranjate în mijlocul lor, și pentru nevoile lor, după calapodul nostru, al unui mediu de orașe, străin în multe privințe de acela al lor și corupt.

Nu voim să zicem, că peste tot, ori unde, este așa la noi, dar în multe locuri se practică acest fel de luminare a poporului. Și la gazete încurg rapoarte chilometrice despre răspândirea ei. În acest chip nu numai stricăm poporul și ne sinăgim pe noi, dar seducem și lumea, care ia cunoștință despre cele întâmplante numai din gazete.

Aprofundare, seriozitate și acomodare împrejurărilor, iată, ce i-se cere activității noastre publice.

Mai ales ținem să atragem atențiunea asupra acestor note generației mai tinere, aplicată totdeauna mai mult să se încante de rachete. Înaintașii noștri au inițiat pe destule terene ale vieții noastre publice o activitate frumoasă. Cei-ce vin după ei au datorința să aprofundeze tot mai mult activitatea, s'o treacă de la masele la individ, s'o lege de instituții permanente, singure apte printr'o activitate continuă și sistematică să producă roade mulțumitoare, s'o curețe eventual de greșele începutului, să-i facă corectura cerută de schimbarea timpurilor și a împrejurărilor și s'o desfacă de toate notele prea ușurate, neserioase, câte s'au prins de ea în decursul vremurilor, iar nu să contribuie și ei la cultivarea acestor note pentru a ajunge la preamărire și glorie ieftină.

Această purtare o calificăm, ori unde o vom găsi, ca unul dintre păcatele mari naționale și ne legăm a o sbiciui după merit, ori unde o vom întâlni, neîngăduind în viața noastră publică continuarea și înstăpânirea tot mai puternică a lozincei:

Ut aliquind fecisse videatur. „DrAP.“

CRONICA.

INTERNE.

Pactul româno-maghiar.

O foaie din Capitală publică următorul comunicat interesant:

„Teodor Mihályi, președintele comitetului emis pentru tratativele pactului român, a convocat membrii comitetului la o conferință intimă la Budapesta, ca să le refereze despre pertractările continuate cu Ștefan Tisza. Din însărcinarea comitetului adevărat, Mihályi, Iuliu Manlu și Alexandru Vaide au înmănat conțelului Ștefan Tisza sub durata delegațiilor în Viena acel memorandum, care cuprinde în sine toate dorințele Românilor. Ministrul-președinte a studiat memorandumul primit și numai privitor la două puncte mai sunt divergențe de păreri. Un punct e, ca Românii să elimineze din programul lor punctul referitor la *autonomia Transilvaniei*. Al doilea e acela, ca partidul național român să între în partidul muncii ca fracție deosebită, așa ca Sașii și Croații.

Pentru abandonarea acestor două chestiuni Tisza consimte cu următoarele dorințe ale Românilor:

1. Punerea în aplicare a acelor părți a articolului de lege 44 din 1868 despre egală îndreptățire a naționalităților, pe care până azi le-au abandonat, referitor la *denumirea comitilor supremi români*.

2. Scoaterea din vigoare a legii școlare Apponylane.

3. Folosirea limbii române în școală și în administrație.

4. Înființarea de școli elementare și medii de stat cu limba de propunere română. Pentru aceste școli se înființează în ministrul de instrucție o secțiune specială cu oficiali exciusiv români.

5. Ajutorarea din partea statului nu numai a bisericilor, ci și a instituțiilor românești. (Astră și fond. de teatru.)

6. Impărțirea cercurilor electorale astfel, ca 40 de cercuri să fie asigurate conducătorilor politici ai poporului român.

7. Românii din noua episcopie de Hajdudorog să fie încorporați de nou dieceselor române.

După cum suntem informați, pertractările vor fi suspendate până atunci, până când Românii nu vor abandona din programul lor cele două puncte. În acest scop comitetul va fi convocat încă înainte de Crăciun spre a hotărî în cauză. Apoi hotărîrea va fi transpusă conferinței naționale spre aprobare.

Luând în considerare, că persoanele ce pertractează pactumul, cele a comitetului cât și a conferinței naționale sunt mai tot unele și aceleași, e speranță bazată, că toți vor contribui la suspenziunea numitelor puncte.

După efectuarea acestor formulități nu se mai află nici o pedecă pentru legarea pactului româno-maghiar.

Teodor Mihályi a făcut azi o declarație, în care accentuează, că atacurile opoziției la adresa guvernului în acest scop zădărnicesc mersul liniștit al pertractărilor. Sunt — ce e drept — și de aceia, cari agitează și poporul român contra înțelegerii cu Maghiarii. Aici crede Mihályi pe radicalii români, cari înclină mai mult spre democratism și socialism și precum e știut, al cărui cap e poetul Octavian Goga.

După cum suntem informați, Goga voește să reînvieze organul Românilor radicali, pe care l-a sistat în anul trecut partidul național român.

EXTERNE.

Guvernul român desminte infamia lui „Pesti Hirlap“.

București. Primul-ministru român, dl Malo-rescu a însărcinat biroul de corespondență austro-ungar să constate, că publicația despre o afirmativă convenție militară româno-sârbă nu conține un singur cuvânt adevărat.

Cercurile guvernamentale din România sunt uimite de faptul că delegații unguri din opoziție pot face din scornituri atât de răutăcioase și nesocotite obiectul unor cumpăniri politice.

Biroul presei din Belgrad declară în mod categoric, că știrea lansată de „Pesti Hirlap“ este născocită pe de-a-tregul.

Noul ambasador român la Roma.

Roma. Regele Emanuil a primit în mod solemn pe prințul Ghica, care a prezentat scrisorile sale de acreditare.

Criza bulgară.

Sofia. Cât de mare e azi criza financiară în Bulgaria, se poate vedea din următoarele: Tratatul guvernului cu agrarienii merg foarte greu, deoarece ei pun cereri cari nu pot fi acceptate de guvern. Intre altele agrarienii cer, ca toți generalii și colonelii să fie delăturați din armată, cel mai mare grad să fie acela de locotenent colonel. Să nu se încheie nici un împrumut și să se micșoreze lefurite tuturor funcționarilor. Neînțelegerile și neîndestulirea e la ordinea zilei.

Amenințările Sârbiei.

Sofia. Sârbii concentrează trupe la frontiera Bulgariei în punctul Kiustendil. Din cauza acesteia populația bulgară este alarmată și se înarmează pentru orice eventualitate. Ziarele bulgare cer ca guvernul să ia măsurile necesare.

Rusia și Turcia.

Constantinopol. Rusia a pus Turciei următoarele pretențiuni:

1. Gendarmeria din provinciile armene să fie supusă ofițerilor ruși;

2. Ca fortificările de pe țărmurile mării să nu mai fie întărite, ci să fie prelăsate în stadiul actual;

3. Liniile ferate ce se vor construi în Armenia să meargă în dealungul graniței Rusiei.

Oferirea tronului Albaniei.

Berlin. Fostul reprezentant al comitetului albanez Filip Nogga a sosit din București aici și a avut o lungă convorbire cu prințul de Wled. Cu aceasta ocaziune s'a vorbit despre primirea notabililor albanezi, cari vor sosi ca să ofereze prințului tronul Albaniei.

Deputațiunea va sosi aici pe la finea anului.

Mai nou.

Viena. Conte Ottokar Czernin, ambasadorul Austro-Ungariei la București, s'a prezentat azi în casa ungară și a conferat cu contele Ștefan Tisza peste o jumătate de oră. Aceasta vizită neașteptată a produs mare senzație între delegați.

VORASEK MIKSA

croitor engl. de Viena pentru dame de Costume si Manteaux.

BUDAPEST,

IX., Pipa-utca 6. (Vis-a-vis de Hala veche)

ECONOMIE.

Animale folositoare.

Ariciul.

O cunosc până și copii pe această mică lighioană țepoasă. De obicei stă ascuns ziua și nu se plimbă decât noaptea când nu-l supără nimeni. La câmp, unde liniștea e mai mare, el ese și ziua ca să mai caute de ale mâncării. Il vedem atunci mergând încetinel pe picioarele-i subțiri și cu trupul îmbrăcat în mantaua lui de spini. Când te vede, se oprește, cu ochii țintă la tine. Dacă nu miști din loc, el își caută de drum, umblând cu nasul pe lângă pământ și căutând ceva râme ori gândaci de ronțait. Dar dacă te-a văzut că miști, pleacă repede capul în jos și e gata să se facă ghem, lucru ce se și întâmplă deabinelea dacă te duci spre el.

Dușmanii lui cei mai răi sunt vulpele, câinii și oamenii... — mai ales băieții. Dar la toți le ține piept cu îmbrăcămintea lui ghimpoasă. Vai de cânele care încearcă să-l strângă în colți; se alege cu gura și limba potricălită de nenumărații lui spini.

Așa cum îl vedeți, ariciul e un animal foarte folositor pentru oameni și de aceea rău fac băieții că-l năcăjesc și chiar îl aruncă uneori în apă, unde se îneacă pentru că nu știe să înoate. Folosul ce-l aduce el, este că mănâncă tot felul de gândaci și vermi, cari strică copacii și sămănăturile. Pe șoarecii de câmp îi vânează cu multă sârguință, urmărindu-i până la cuibul lor. Mai stârpește apoi tot felul de lăcuste, care rod frunzele și nici greerii nu scapă de el. Fie gândacul cum o fi, bun ori rău la gust, veninos ori neveninos, ariciului îi place. Mănâncă deasemenea șopârlele, precum și șerpii. Și când e vorba de șerpi, apoi nu alege; oricare o fi, pentru dânsul e bun. Ariciul duce cu vipera (năpârca) un războiu de moarte, din care el iese întotdeauna biruitor. Cu toate că vipera e un șearpe veninos, ariciul nu are nici o frică de dânsa. Adeseori, în timpul luptei, vipera izbutește să muște pe ariciu de vre-un picior și să-i dea venin în rana făcută de dinții ei. Dar ariciului nu-i pasă de venin, ci își caută înainte de treabă, făcând să trosnească oasele viperei între dinții lui mărunți și ascuțiți.

În privința asta ariciul este un animal nemai pomenit. Învățații, văzând că el nu moare când îl mușcă vipera, au căutat să vadă dacă n'ar putea să-l omoare cu alte otrăvuri. Ei au văzut că ariciul nu se poate otrăvi cu una cu două. I-au dat pe rând o mulțime de feluri de otrăvi, fără ca el să simtă măcar durere de cap. Ma ales nu-i fac rău otrăvurile ce se capătă dela gândacii otrăvicioși. Așa de pildă, cu toții știm că pe frunzele frasinului trăesc vara niște gândaci verzi, ce miroasă rău și cărora li-se zice cantaridă. Ei au în trupul lor o otrăvă foarte tare, pe care învățații știu s'o scoată din gândacii uscați. Dacă un om ar lua, cu voie ori fără voie, un strop cât se poate de mic din această otrăvă, el ar muri foarte repede. Nu e tot așa cu ariciul. Ca să-l putem omori pe el eu cantaridă, trebuie să-i dăm atâta otrăvă, cât ar trebui să omorim douăzeci de oameni.

Ce prețios este acest dar pentru ariciu și chiar pentru om. El n'are nevoie să alege ca să caute o hrană aleasă, cum fac alte animale; dânsul mănâncă tot ce-i cade în palmă. De aceea e și domol la mers. Pentru oameni e prețios, fiindcă putând mânca orice găsește, el ne scapă de toată animalele cele mai urâcioase și mai stricătoare pentru câmp și grădină. De aceea să nu omoriți aricii, ba nici să nu-i năcăjiți, dacă vă ese în cale, ci să-i priviți ca pe cei mai buni prieteni, cari nu fac niciodată rău, ci totdeauna bine.

D. Călugăreanu

Hygiena.

Morburile venerice.

De: Ioan Groșorean.

Dacă scopul căsătoriei este: să fim fericiți, să avem copii sănătoși și plini de viață, în cazul acela trebuie să deschidem bine ochii, când ne căsătorim; pentru că biologia modernă a constatat deja pe deplin, că copiii noștri moștenesc dela noi, precum și dela strămoșii noștri, nu numai defectele trupești, ci și toate însușirile intelectuale și morale.

Cine nu știe dintre noi, — spre pildă, — că oftica, cancelul ș. a. înrădăcinate odată într-o familie, numai cu greu se pot estermine cu desăvârșire; mai de multe-ori se întâmplă, că morburile acestea se transmit din generație în generație până atunci, până când mai în urmă ori că se consumă boala pe sine însăși, ori că se imunizează organismul în așa măsură, că poate rezista în luptă contra morbului.

Dintre toate boalele moștenitoare însă morburile venerice sunt cele mai primejdioase pentru societatea omenească considerând, că boalele acestea nefericesc mii de oameni, molipsesc familii întregi, și transmit veninul boalelor și la copiii din pântecul mamelor.

Scopul acestor șiruri este: că fiecare dintre noi să cunoască bine morburile venerice, ca să se ferească de ele.

Cel mai periculos morb veneric este sifilisul (frenția), pentru-ca dacă întră odată veninul său în organismul nostru, numai cu greu ne putem scăpa de el. De multeori ne acompaniază până în recele mormânt.

Veninul sifilisului nu este bunăoară ca și veninul tifusului, ori al bubelor, care distruge organismul numai cât durează morbul; după ce omul se vindecă odată din boalele acestea, nici o urmă de boală numai rămâne în trupul nostru. De tot altul este veninul sifilisului, care nu distruge trupul și sufletul omului deodată, ci tot mereu atacă organismul întreg în diferite forme și aparițiuni, până ce în urmă ne duce în mormânt.

E caracteristic, că sifilisul era necunoscut în evul vechi și cel de mijloc. Cel puțin în istorie nu aflăm nici o urmă despre aceasta boală cumplită nici în Asia, nici în Africa la popoarele civilizate de acolo.

Nu suferă deci îndoială, că morbul acesta l'a adus din America expedițiunea lui Columbus, din insula Haiti, când s'a întors acasă — la anul 1493. În Sevilla s'a ivit prima-oară, unde oamenii îi ziceau: „morb indian“; iar ceva mai târziu

Italienii l-au botezat „Franța“ (morbus gallicus), pentru că oastea lui Carol VIII l'a transmis în Italia.

Pe timpul acela sifilisul a grassat în formă epidemică 40 de ani în Europa, unde mii de oameni au picat jertfă acestei boale, care la început era atât de virulentă, că cele mai multe cazuri se sfârșiau cu moarte sigură.

Dacă astăzi sifilisul nu secera atâtea jertfe ca și în timpurile vechi, apoi cauza acestei împrejurări numai așa ne-o putem explica: că o imunitate generală față de sifilis micșorează zilnic virulența morbului considerând, că nu se află unul între noi, a cărui străbuni să nu fie suferit de această boală cumplită în cei din urmă doi secolii. Chiar pentru aceea mai că putem afirma fără exagerare că noi am trecut cu toții prin o sifilizare generală, care împedecă astăzi virulența și lățirea morbului în formă epidemică.

Bătrânii noștri nu cunoșteau cauzele adevărate ale morbului, tot ce au știut oamenii era: că morbul este molipsitor, însă infecțiunea, adevărat contagiul nu-l cunoșteau de fel. Abia la anul 1905 a descoperit cauzele adevărate ale morbului Fritz Schaudin și Erich Hoffmann.

Și acum să vedem, că cum se naște sifilisul, și prin câte faze are acesta să treacă în dezvoltarea sa, până-ce ne distruge organismul cu desăvârșire.

Mai întâiu se ivește sub prepușul mădulariului în forma unui nod tare, așa numita scleroza inițială, iar glandele limfatice infiltrându-se cresc până la mărimea unei alune.

Acesta este studiul prim al îmbolnăvirii. Dacă la începutul boalei nu ne curăm imediat, în cazul acela otrava sifilisului trece în sânge, când apoi în 6—10 săptămâni infecțiunea sifilitică atacă organismul întreg, când boala apoi trece în stadiul al doilea (secundar), care se introduce prin niște pete roșii, cari apoi mai odată în urmă devin palide cu totul. Cu petele roșii deodată se arată pe cap niște nodulițe mici, cari devin umede și se acoper cu o scoarță. Mai departe se ivesc pe corpul întreg niște tubercule roșii-brune, niște beșici mici puruioase, cruste, sub cari se desvoaltă ulcere. Altădată se ivesc niște eflorescente papiloase, roșii brune, pe părțile genitale, subsuoară.

Se ivesc două feluri de eflorescență papuloasă, și anume: condiloamele late la genitalii, la degetele picioarelor, la anus, și apoi eflorescențele papiloase în palme, în talpa picioarelor.

Mucoasa gurei și a laringelui arată niște eflorescențe de culoare opalină.

Stadiul al treilea (terțier) se începe cu ciferidele micro-papuloase, niște eflorescențe cronice în forma unui cerc, cari lasă în urma sa niște cicatrice. Mai în urmă se ivește guma, care atacă pielea și organele interne.

Dacă pe pielea copilului nou născut se arată un exantem papilos, beșici pline cu puroiu, mai ales în palme și în tălpi, mai departe rhagadele în unghurile gurei și la anus, catarh nasal particular, să știm cu a bunăsamă: că copilul a moștenit boala aceasta dela părinții săi (sifilis ereditar).

Primejdia acestei boale nu consistă numai în aceea, că este un morb, care se vindecă foarte greu, când a intrat odată în sângele omului, ci

Croitoria cercurilor de elită

NOSZLOPI HENRIK

CROITOR DE PRIMUL RANG

FONDATA LA ANUL 1895.

BUDAPEST

V., LIPÓT-KÖRUT 31.
I. ETAJ. TELEFON 90-79

LUCREAZĂ CELE MAI BUNE STOFE ENGLEZE.

FASON ELEGANT NEINTRECUT.

CEL MAI

NOU SISTEM DE ABONAMENT DE HAINE.

ii dă un caracter grav contagiu, lăjirea sa re-
pede și nefericirea, la care sunt espuși mii de
oameni căsătoriți și burlaci.

Este așadar o întrelăsare vinovată din par-
tea medicilor și a autorităților administrative,
că nu poartă evidență despre morburile veneri-
ce; pentru că în cazul acela am ști cu sigu-
ranță, că care dintre noi este molipsit de acestea
morburii, am ști un lucru de cea mai mare înșăm-
nătate pentru sănătatea noastră și a familiei
noastre.

Durere! În privința aceasta nu dispunem de
date statistice demne de crezământ, deoarece
cei mai mulți morboși se curează în secret, iar
o parte mare ascunde morbul, care mai târziu
îi distruge corpul și sufletul său.

Că ce dimensiuni mari au luat morburile vene-
rice în diferitele state europene, se vede din
statistica compusă de Fournier, care afirmă, că
în Franța suferă 17% de sifilis — din popula-
țiunea întreagă a țării. Numai în Newyork se
află $\frac{1}{4}$ milion de sifilitici. Un medic dermatolo-
g de acolo afirmă, că puține familii avute vei
afla în Newyork, cari să nu fie molipsite de
sifilis, în Germania găsim în fiecare conspect
anual edat de spitalul de acolo $\frac{1}{2}$ —1 milion
de sifilitici. Tinerii univerzitari dau cel mai mare
contingent (25%), precum și soldații, cari de-
osăbit sunt espuși molipsirei considerând, că
au coatingere cu femei prostituate și cu servi-
toare de rând.

Și acum să punem întrebarea, că oare ce în-
șămnatate are sifilisul la încheerea unei căsă-
torii?

La întrebarea aceasta numai atunci putem da
un răspuns potrivit, dacă mai înainte de toate
vom ști: că oare curabil este sifilisul și la cât
timp după molipsire se poate vindeca în așa
măsură, ca molipsitul să se poată căsători, fără
ca să inficizeze soția și pruncii, cari se vor
naște din această căsătorie.

(Continuăm.)

CĂRȚI ȘI REVISTE.

**În atențiunea domnilor preoți în învăță-
tori!** În tipografia diecezană din Arad a apărut
primul „ALMANACH“ calindar de buzunar în
limba română, întocmit pentru trebuințele preo-
ților și învățătorilor români de Iosif Moldovan,
înv.-director școlar în Arad.

În acest „Almanach“ purtat în buzunar, dnii
preoți și învățători au la dispoziție în tot mo-
mentul:

Calendarul (cu apostolul, evanghelia și sfe-
tilna Duminecii);

Festivitățile școlare;

Moltfelntc (în mormântarea mirenilor, prunci-
lor și stințirea apei);

Clasificarea școlartlor.

Ordul de ore;

Cea mai nouă lege despre salarizare (cu ta-
bela de salarizare, din care se poate vedea că
după fiecare an de serviciu cât salar îi compete
învățătorului);

Ziar de cassă;

Afaceri de poștă și telegraf;

Taxe de timbre;

Fot goale (pentru diferite însemnări).

„Almanachul“ legat în pânză neagră, pe care
este imprimată o cruce aurită, are înfățișarea
unei cărți de rugăciuni, prin urmare demn de
buzunarul fiecărui preot și învățător român.

Prețul 1 coroană (și 10 fileri porto).

Se poate comanda la autor, ori la Librăria
Diecezană în Arad.

BURSA.

Prețul produselor pe piața din Budapesta.

Grâu	100 chgr.	cor.	22.64
Secară	100	"	17.40
Orz	100	"	14.90
Ovăs	100	"	14.80
Cucuruz	100	unguresc	13.08
"	100	românesc	13.60
Tărâțe	100	de grâu, mărunte	9.30
"	100	" " mari	9.30
Fân presat	100 chlogr.	"	7.50
Fasole mărunte	1 chlogr.	"	—30
" bob mare	1	"	—26
Mazere	1	"	—45
Linte	1	"	—40
Nuci	1	"	—70
Alune	1	"	—96

Prețul vitelor cornute.

Boi ung. Ingrășați I-a calit. dela cor.	—92 până la	1.12
" " " II " " "	—76	" —92
" " " III " " "	—75	" —85
" pistrifi " I " " "	—	" —
" " " II " " "	—	" —
Tauri (bici) " I " " "	—	" —
" " " II " " "	—	" —
Vaci ungurești " " " "	—	" —
" pstrite și juninci " " " "	—	" —
Bivoli " " " "	—	" —

Prețul vițelor:

Vițeii vii calitatea I-a dela cor.	1.30 până la	1.40
" " " mijl. " " "	1.30	" 1.40
" " slabi " " "	95	" 1.16

Prețul oilor:

Cârlani prima calitate dela cor.	—70 până la	—78
" mijlocie " " "	—56	" —62
Oi " " "	—52	" —58
Sterpe " " "	—26	" —52
Berbeci " " "	—47	" —
Miei vii " " "	—	" —
" junghiași " " "	—	" —

Prețul porcilor:

Porci bătrâni grei peste 350 kgr.	s'au plătit chilogramul cu	cor. 1.16—1.20
cel de greutate de 280—350 kgr.	pe chilogram cu	cor. 1.10—1.15
Porci tineri ingrășați în greutate	peste 300 kgr., pe chilogram	cor. 1.20—1.25
de mijloc (220—300 kgr.) pe kgr.	"	1.20—1.30
Târgul porcilor a fost bun.		

Târguri.

(Călindarul vechiu.)

În decursul săptămânei acestea se vor ținea
următoarele târguri de țară:

Duminecă, în 8-a Dec.: Agiuta, Brad, Cehul din
Selagiu, Odorheiu.

Luni, în 9-lea Dec.: Șimleul Silvaniei.

Marți, în 10-lea Dec.: Hălmașul-mare.

Mercuri, în 11. Dec.: Zărand.

Cu 10—15 mii coroane

se caută un companion pentru mărirea unei
întreprinderi foarte rentabile. Respectivul trebuie
să ia parte activă personal și el însuși manipu-
lează cu capitalul ce-l investează. — Garanție
deplină. Dacă voește a ocupa postul de cassar
al întreprinderii, se beneficiază de un salar lunar
250 cor. Deslușiri dă Adm. „Gazeta Română“.

Goszleth István és fia

atelier de fotografie și pictura

acum

Budapest, IV., Rossuth Lajos-u. 7.

Telefon

15-64.

POȘTA REDACȚIUNII.

Sosindu-ne zilnic o mulțime de întrebări din toate
părțile țării, pe lângă toată bunăvoința ce am avea-o
nu putem să dăm răspuns separat în epistoale tuturor
și aceasta nu ar putea-o face nici un ziar ce există
de ani de zile. Rugăm deci pe on. cititori să citească
cu atențiune rubrica poștii redacțiunii și dacă nu-și
vor afla răspunsul în acest loc, desigur îl vor primi
n scris.

Asemenea rugăm ca să nu ni-se alătureze timbre
poștale pentru răspuns, căci răspunsul conform pro-
misiunii date îl dăm gratuit.

Rugăm pe toți aceia onor. cititori, care n'au pri-
mit răspuns în numărul acesta, să fie cu fîndul-
genți până la apariția numărului proxim.

Rus. 107. N'am primit până azi nici un răspuns deși
afacerea e destul de urgentă. Scrie-ne imediat, alt-
mintrelea se perde procesul.

I. F. G. Acum e prea târziu.

J. M. 628. Fiind articol de conțin t politic, nu-l pu-
tem publica.

Bocșar. Am fost la firmă și am esoperat ca să nu
plătești rata în anul acesta, de altmintrelea și firma
îți va scrie. Trimite însă cametele numai decât.

T. Pop De astădată nu e în Budapesta și după
cum am înțeles, are concediu pe timp mai îndelungat

Suciu. Nu recomandăm firme din cauza ca să nu
ne suspicioneze unul și altul, că voim să facem cu
abonajii noștri speculațiuni. Poștește și te adresează
la firma de care ne întrebă, e firmă creștină și destul
de cinstită.

M. N. Marg. Nici aici nu se capătă bani nici pe
veclă nici pe hipotecă la seama să nu cazii în mâinile
vreunui șarlatan și fi sigur că ai ajuns în ghiarele lui,
dacă cere spese înainte.

George inv. Dute la inspectorat, vei afla acolo ho-
tărârea.

Preot And. Am primit lucrarea. În numărul de
Crăciun.

Sin. B. Mulțam, vom publica.

G. V. S. Nu te lua după gura satului. Ascultă ce
ți-a spus preotul D-Tale și vei vede, că lucrul merge.

Cuc. Nic. Noi luăm informațiile direct dela bursă în
ziua când apare gazeta.

N. Br. B. Ne pare foarte rău să nu te putem servi
cu cele ce ne scrii. Sunt deja epușate. Nu credem să
nu se mai facă și a doua ediție.

Dșoarci Valeria. Cartea D-Tale dovedește că ești
foarte simțitoare. Chiar mama D-Tale să fi fost acolo,
DTa n'aveai dreptul să faci ce ai făcut. Trebuie să
ceri la rândul acesta scuză.

Dr. J. Nu s'a tras.

M. R. J. Pune în primăvară locul acela cu trifoi și
vei vedea că să răcește pământul. Ară'l ceva mai adânc,
chiar de va merge n greu.

Un candidat de avocat

află momentan aplicare

în o cancelarie din Capitală. Condiții favora-
bile. Cu detalii servește

DI Dr. LIVIU LINȚA, ADVOCAT
BUDAPEST, IV. kerület, Veres Pálné-utca 26. szám.

În Capitală e de vîndut

O CRĂȘMĂ

situată vis-a-vis de un teatru, cu circulație foarte
mare. — A se adresa admin. „Gazeta Română“.

Mobile de lemn tare lustruite și mat	OG L I N Z I	Mobile de fier și aramă (pacfon)
Platthy és Társsa		
deposit de mobilie		
Budapest, VII., Wesselényi-utca nr. 24.		
Divanuri, șes- longe, matrațe și arcuiri de pat	M A R M O R A	Aranjamente de cuine și ante- sambre.

ANUNȚURI PENTRU ECONOMI.

In aceasta parte a foii publicăm de azi nainte anunțuri ce se referesc numai la economi; fiecare abonent al nostru primește deslășiri gratuite și în epistole francate. Asemenea publicăm gratuit fiecărui econom (abonat) anunțul referitor la afaceri economice.

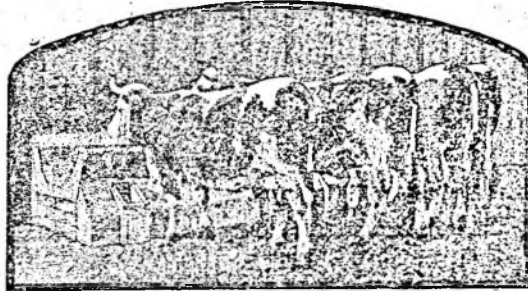
Cumpăr

5-15 vagoane ovăs, cât se poate alb și greu cu preț bun. Ofert a se trimite la adresa Adm. „Gazeta Română“.

50 junci de 1 1/2 an rasă de Pinzgau și Simmenthal se pot cumpăra cu părechea din o gospodărie mare din Gherla
Adresa la Adm. „Gazeta Română“.

O garnitură de treerat

locomobil, 6 HP, treerătoare 48", în stare foarte bună, se vinde pe bani gata cu 4500 coroane în apropierea Vârșefului. Adresa la Adm. „Gazeta Română“.

Junci și junince

roșii pristițe dela 1-2 ani se pot căpăta cu prețuri convenabile.

Adresa se află la Adm. „Gazeta Română“.

De vinzare 100 viței albi

de 1 1/2 an cu prețuri foarte favorabile.

Cereți adresa la Adm. „Gazeta Română“.

Purcei rassa Yorkshire se vind pentru presilă părechea cu 40 cor 174 purcelandri de 10 luni, altuiși contra orbanțului și scopiși, rassa mânguliță albă cu părul creț, buni pentru îngrășat în anul viitor, sunt de vinzare. Adresa la Adm. „Gazeta Română“.

45 vaci de vinzare

parte cu viței, parte de a făta, parte rasă de Bonyhád și parte de Șvițera. Prețuri favorabile. Adresa la Adm. „Gazeta Română“.

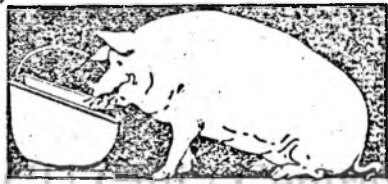
Gâști uriașe

rasa engleză Emden, á 16-20 cor.; rațe de Pecking, á 6-8 cor.; Vozandotte, á 8-12 cor.; curci albe ca zăpada de presilă, á 8-10 cor. Adresa o aflați la Adm. „Gazeta Română“.

Măngulițe negrii

purcei de 11 luni și anume 11 masculi, apoi 60 scroafe de prăsilă sunt de vinzare. Adresa se poate afla la Administrația „Gazeta Română“.

Se află de vinzare

la un proprietar mare din Slavonia și se pot expeda prompt ori în luna lui Februarie:

- 400 purcelandri de 1 an, rasă mânguliță,
- 80 purcele, tot rasă curată mânguliță,
- 8 purcelandri, rasă lincolnshire,
- 20 vițele de 2 ani, rasă Bonyhád.

Adresa la Adm. „Gazeta Română“.

Gâști de Emden

și rațe de Pecking de vizare. Gânsaci mari, rasă curată 12 cor., gâscă ouătoare 10 cor. Rățoiu 6 cor., rață cu 4 cor.

Adresa la Administrația „Gazeta Română“.

LOCALURI DE DISTRACTIE.

CABAREUL MEDGYASZAY

Scena modernă
Andrássy-út 69. Telefon 93-16.
Inceputul la 1/2 10 ore.
Dela 29 Nov. incolo a Inceput programul de Decembre Moartea lui Uroshima, baladă iaponeză, aplicată pe scenă de Márkus László, muzica de Nádor Mihály. — Scriitoarea de Molnár Ferenc. — Politica lui Gábor Andor și bucata nouă Puff. — Istoria țărănească alui Möríc Zsigmond. — Frumoasa Meluzina, Tango și Max Linder etc. Medgyaszai cu numerii ei speciali noi. — Joacă: Hadrik, Kökény, Szalontai, Vidor, Boross Kóváry, Huszár, Papp, Boldizsár, Magyarai etc.
In fiecare Duminica d. a. la 1/4 ora CABAREU ALB.

Casino de Paris

Atracțiuni renumite. Sistem parisiian. Local de :o: nou reconstruat. :o:
Inceputul la 1/3 12 ore în fiecare zi.

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35. Telefon 120-77.
Inceputul la 1/2 11 ore.
Program nou senzațional.
După producțiune petrecere de dans parisiian până'n zori.
BAR AMERICAN. Bilete se pot comanda anticipative la biroul de bilete Bard Andrásy-út 1, Kossuth Lajos-u. 4. și 9 ore la Cassă.

FONDATA ÎN 1863.
Premiată la expoziția milenară cu medalia de argint de stat.

OTTENREITER KÁROLY

manșier și bandagler
deposit de articoli pentru aranjamente de duetat

BUDAPEST

IV., Koronaherceg-u. 3a (in curte).

Recomandă depozitul său bine asortat în mănuși de glacă șvediene și de piele de cerb.

Se fac la comandă perini, pantaloni și laibere din piele de cerb în executarea cea mai bună.

GLASNER JENŐ

deposit de peli, de accesorii de ghețe, caputări și călcăile de gumă după plac.

BUDAPESTA,
VIII., Rókk Szilárd-utca 17.

Grünwald József

magazin de modă pentru domni și dame, precum și depozit de haine pentru lucrători.
BUDAPEST, Baross-u. 59. 165-45.

Modă de bărbați și dame, articoli de țesatorie, accesorii pentru croitori de bărbați și dame.

Worel Alajos salon de pian

Vinde, schimbă și împrumută pian și pianine.

BUDAPEST, X., Ferencz-körut 18.

In „GAMBRINUS“

în fiecare Duminică și serbătoare la dejun muzică militară.

După amezai CONCERT, iar seara muzică militară. Abon. me. t de prânz cupă cartă (4 tacâmuri 40 cor. lunar). Prețuri moderate.

Proprietar: Oláh György Mihály.

Tea mărunță excelentă

Căștigată din telurile cele mai fine și noble mestecată cu flori de Pecco pe o jumătate de chilă cor. . . . 2'90

Servim bucuros cu catalog de prețuri peste alte soluri foarte fine de telur.

în provincie expedăm la comande de 3 kilograme franco cu rambursă. Pachetarea nu se computază.

Societatea de import de tea
KARAVAN tea behozatall társaság
Budapest. V., Gozsdu-udvar.

Hotel „BRITANNIA“

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 39.

50 de pasi dela gara de apus.

O minime în tehnica modernă de hoteluri.
200 chilia admirabile dela 4 cor in sus.

Enric Fabri, director.

Láng Lajos, farmacist

reprezentanță generală și depou al fabricelor din străinătate
Budapest, VIII., Népszínház-utca 31.

Prezervative de gumă. Parfumi. Irigatoare. Tuburi de gumă pentru materile (noutate deosebită), pe seama moștelor articole importante (și pentru vinzare). Perii de dinți noutate japoneză, foarte frumoase și ieftine. Creme de dinț. Articoli de toaletă. Pudră, cremă, săpunuri.

Miklós Gábor, măsar

Budapest, IV., Bástya-u. 13.
 Întreprinde orice lucru ce cade în cadrul măsuritului, ca aranjamente de dormitoare, sale de mâncare, saloane, birouri și magazine de comerț, mai de parte cuine și mobile singuratică începând dela cele mai simple până la cele mai fine cu prețuri foarte moderate.

Hotel PARK

BUDAPEST, VIII., BAROSS-TÉR Nr. 10.
 și-a deschis admirabilul **restaurant și grădină de iarnă.**
 Concertează RIGÓ JANCȘI jun. și banda sa.
 Cu stimă: **Stefan Winkler** fost ani îndelungați primbuțătar al hotelului „PANNONIA“.

Minius Jakab, deposit de tapeturi

BUDAPEST
 Deposit principal: Rákóczi-ut 6. (În curtea bazarului.)
 Cel mai mare asortiment de tapeturi din țară și străinătate.
 Decorațiuni de tapeturi se efectuează pe lângă prețurile cele mai ieftine.
Farapete purarea în deposit.

Revő Testvérek

BLĂNARI
Budapest, VIII., Baross-u. 45. II.

Ține în deposit tofelul de obiecte de piel: ca paltoane, escharpee și mufuri.

Comandele și străformările se efectuează punctual, pe lângă prețuri solide. Totodată primesc în păstrare vesminte de lână cu garanță.

BAUMGARTEN TESTVÉREK

atelier electrotehnice de lustruri și galvanizare

Întreprinde aranjamente de iluminare, de transmisie de forță, de telefoane și sonerie.	Telefon József 42	Montare și reparare de motoare și stabilimente industriale.
	Expoziție permanentă de lustre	

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 9.

Rothauser Dezső

electrotehnic
 întreprindere electrotehnice
BUDAPEST, Bokréta-u. 10.
 Telefon József 4-04. Telefon József 4-04.
 În deposit se află jarete Wolfram.

Atelier artistic pentru pictura sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană.

Palka József

proprietarul crucii de aur papale pentru merite „Pro Ecclesia et Pontifice“
Budapest, VII., Baross-ut. 59.
 Fondat la 1894. Telefon József 2-28.
 Pregătește în stil modern ferestre colorate pentru biserici în execuție simplă și artistică.

Mozaicuri venețiane de sticlă

Icoane pentru altar, ornamente și statuete pentru pereți în execuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte trimite gratuit. — La cerere mă prezint în persoană pentru luarea în primire a lucrărilor.

Dinți

cu cununi de dinți complete dela 3 cor. În sus. Îndepărtarea rădăcinilor superflua. Cununi de dinți fără structură garanță de 10 ani Plombări cu cement, aur porcelan și platină dela 3 cor. Curățire de dinți 2 cor. Tragera dinților insensibilă. Mașini de regularea dinților.

Polgár Károly

absolvent al facultății de medicină din Viena, cu diploma de medic dela facultatea din Würzburg.
Budapest, VII., Rákóczi-ut nr. 20.

SUCCESSORUL VĂD. MERLE JÁNOSNÉ

WAKUN FÜLÖP blănar
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCA 5.

Depozit bogat în tot felul de blănării, producțiune proprie cât și în boauri și mufuri. Blănării se primesc spre păstrare peste vară.

HOLOCHER SIGISMUND:

RESTAURANT SAVOY

pentru ocaziuni saloane separate mai mici și mai mari.
Cuină de primul rang și beuturi excelente.
 Serviciul cel mai prompt la cununi, banchete, dejuneuri și dineuri. — Pentru conveniri sociale saloane gratuite.
 Muzică de primul rang.
 Sub conducerea lui **Lukács F** fost primchelnicul restaurantului Freres

STAMPAY JÓSZEF

croitor englez pentru dame
Budapest, Rossuth Lajos-utca II, I. 16.
 Gătește după măsură din stoffe veritabile engleze costume după moda cea mai nouă.

Pasinger Lajos, măsar

Budapest, IX., Mátyás-utca 5.
 Întreprinde aranjamente de birou în stilul cel mai modern începând dela cele mai simple până la cele mai fine cu prețuri moderate.

Salon de mobile vechi

A. Zierlich, Budapest
IV., Ferenciek-tere 3, mezanin
 (Bazarul regal).
 Merită a-l vizita! Ocazie bună pentru mobile! Ține numai 40 zile! Mobile cetățenești și domnești pentru 300 camere de vinzare cu prețuri ulmitor de ieftine! Alegere mare în mobile noi și vechi! Celor din provincie împachetare gratuită! — Telefon Nr. 82-13.

Mare deposit în pălării de dame împodobite cât și forme singure

DELI & COMP.

FABRICĂ DE PĂLĂRII
Budapesta, Dob-u. 16, Palatul Goszdu.
 FABRICĂ ȘI ȚINE ÎN DEPOSIT BOGAT

PĂLĂRII

— pentru bărbați, dame și copii.
 Repararea și colorarea de pălării se primește și efectuează prompt.
 Se dau împrumut cilindri și se calcă momentan.
 Se primește călcarea de pălării de dame și transformarea lor.

VINURI

vechi și noi de vândut.
 Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.
 Anul 1911. Vinuri vechi: Vin alb 82 fil., (1912 62 fil.), Rizling 86 (1912 64), Roșu de Miniș 110 (1912 100), Carbanet 115 fileri.
 Anul 1813. Vinuri noi: Vin alb 50, Rizling 52, Șiller 54 fileri.
 Expediez la dorință în sticle și în cantitate mică vin. Vinul se expediază cu rambursă, dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie. Vase dau împrumut pe timp de două luni.
 Pentru calitatea vinului garantez.
PETRU BENEÁ, proprietar și neguțător de vinuri
VILÁGOS (SIRIA, ARAD VÁRMEGYE).

Răspândiți foaia între popor!

Ioan Kaszás căltunar, gătește cele mai fine ghetete pentru domni și dame
BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCA 42.

SZABÓ JÓSZEF

croitor
BUDAPEST,
IV., Magyar-u 52. mezanin (colțul Kecskeméti-u.)
 TELEFON: 149-83. TELEFON 149-83.

Anul I.

Fabrica de motoare de gaz din Drezda

mai înainte MORITZ HILLE

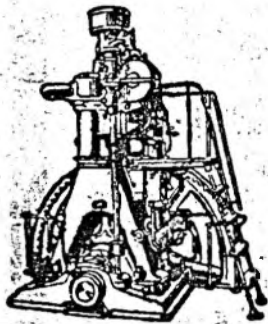
Representanța generală: **Ernest Kalmár** inginer-mașinist.
Budapest, V., Podmaniczky-utca nr. 4.

Motoară de oleu brut și gaz de pământ.

Motoară DIESEL și de gaz sugativ de benzin și benzol în toată mărimea.

LOCOMOBILE.

Specificațiuni de spese cât și țășmiterea inginerului gratuită.

Thiel Ferenc Salonuri de robe pentru dame și domni

Budapest, IV., Irányi-utca 19-21. (Mezanin 6.)

Stă în legătură cu firmele cele mai distinse din Anglia. Serviciu atent și prompt, și efeptuarea cea mai elegantă. Muncitori de primul rang.
Telefon 50-16. Telefon 50-16.**Salon de robe pentru dame. Salonul Káldor**

VIII., József-körut 20 mezanin

Se lucrează după fasonul cel mai nou englez și francez mai lefin și mai elegant
Curs separat de desen și de croit.In depozitul meu fin:
Stofe pentru costumuri de dame. Stofe pentru vestminte bărbătești: pardiseu, palton de iarnă, jachete și pantaloni. Mătasă. Căptușală. Bumbi.Rog a ne orora cu vizita. — Cu stimă:
ALBERT GLÜCK
Iost volager la firma Barber Izidor & Co
Budapest, VII., Dohány-utca 12.**HEIDUSKA ÁRMİN** ateliér de cojocărie
Budapest, IV., Rosuth Lajos-u. 15., III. et. 2.Lift gratuit. Telefon 119-66.
Producție proprie de articoli de piel după moda cea mai nouă. Sortiment bogat în jachete, paltoane, bozuri, mufuri cât și în tot felul de articoli ce cad în aceasta bransă. — Modele originale franceze și engleze sunt permanent la vedere. — Se execută pălării de piel după moda cea mai nouă. — Comande, străformări și reparari se efeptuesc prompt cu prețuri moderate.**LUX & HOCK**croitori englezi pentru bărbați
Budapest, IV., Váci-utca 45 I-etaj 11.

Aducem la cunoștința on public, că am deschis în 15 August anul curinte în strada Váci-utca Nr. 45 etajul prim 11

Salon de croitorie pentru bărbați conform recerînțelor moderne. — Rugăm pentru binevoitorul sprijin.

Reclama e sufletul comerțului.**Aceste ghete**

sunt modelul formei celei mai noi americane, ce le vindem cu prețul de

15 și 18 coroane

fabrika de ghete

Dorndorf**SUCURSALE:**IV., Muzeum-körut 41, IV., Váci-utca 11,
VI., Terez-körut 10, VIII., Rákóczi-ut 15.Comandele din provincie
:: se efeptuesc prompt. ::**ANDREI PISSEO** măestru-cojocar
BUDAPEST IV., Váci-u. 52.Intreprinde, gătește și ține în depozit tot felul de garnituri fine pentru dame, ca mufuri, șaluri, căpșe, etc., etc. Vând și cumpăr piel nelucrate.
Păstrezi Străformezi Reparezi**HÜBNER ANTAL POSOMANTIER**
BUDAPEST, VIII., József-utca 16-18.

Gătește posomanterii de prima calitate pentru mobile, uniforme și biserici în executarea cea mai bună și cu prețurile cele ma convenabile pentru comande din provincie.

DERKITS ÉS TÁRSA

croitor englez pentru bărbați cât și pentru militari și preoți români

Budapest, IV., Kecskeméti-utca 5.

Articoli de piel în executarea cea mai fină se alfă la

KÖSZEGHY JÓZSEF măestru cojocar și magazin de obiecte de piel
BUDAPEST, IV., Veres Pálné-utca 12.

Mare depozit în articoli gata conform model celei mai noi. Obiecte de piel și covoară se primesc spre păstrare cu garanță. Telefon 16-41.

Stimată Doamnă!

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință, că repășit am cu ziua de azi din firma Gustav Lessner și am deschis sub firma

GUTH și HALÁSZ
BUDAPESTA, IV., BÉCSI-UTCZA 3.

Magazin de confecțiuni pentru dame.

Ținem în depozit cele mai bune stofe de modă pentru dame, articoli-de matasă, catifea și de spălat și Vă rugăm să ne onorați cu prețuita încredere.

Recomandându-ne bunavoinței DV. suntem cu toată stimă

Sigismund Guth și Michail Halász.

Papp László

croitor englez de dame și domni

Budapesta, IV., Papnövelde-utca Nr. 6.

(In edificiul scoalei.)

Cumpărare și vânzare

de tablouri pictate, anticități, obiecte de artă, mobile, covoară și alte anticități la

Sándor, Budapest, Rorona-u. 1.
(Colțul dela Váci-utca.)

Fondată la 1870. Telefon József 24-88.

Fabrica de perii Wolsky

Budapest, VIII., Magdolna-u. 18.

Își recomandă producțiunile sale recunoscut de bune și solide spre scopuri industriale, economice și tehnice.

Comandele din provincie se efeptuesc punctual.

Schmidt János

institut pentru ridicarea altarelor
Budapest, Kőbányai-ut Nr. 53.

Pregătește altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în ori ce stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o fac pe spesele proprii. Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.
A apărut catalogul cel mai nou.

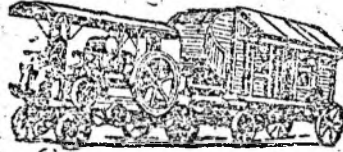
RENUMITELE MOTOARE CU OLEU BRUT, MOTOARĂ DE BENZINĂ, DE SINE UMBLĂTOARE,

(Selbstwänder)

CELE MAI EXCELENTE TREERĂTOARE
(BATOZE) INSTALAȚIUNI DE MORI.

Pelângă cea mai mare garanție, în rate mai mulți ani
să capătă din depositul

SVEDIA MOTORTELEP Budapest, VI., Lovag-utca 2.

Spese de consumație 1¹/₂ fileri Fără control de finanți. Motoare în funcțiune se pot vedea și se pot furniza la moment. Garnituri cu vapor folosite și motoara se primesc în schimb.

NOUȚATE!
Consumația cea mai eficientă.

NOUȚATE!

Catalog ilustrat gratuit.

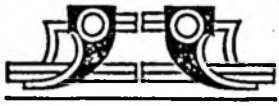
ANUNȚURI

CU PREȚURI MODERATE SE PRIMESC

LA ADMNSTRATU NEA

„GAZETA ROMÂNĂ“

BUDAPEST, IV., VERES PÁLNÉ-UTCA 26.

Primesc tot felul de reparaturi al mobilelor, polturi cât și aranjamente de școli

FRANCISC DULL

MĂSAR ARTISTIC
Budapest, IX., Ferencz-utca 13.

La comandă efectuează cele mai solide mobile cu prețuri ieftine.

Ioan Székely călător pentru domni și dame
Budapest, IV., Veres-Pálné-u. 20.

Gătește ghete veritabile, fazon englez și francez în cea mai bună și elegantă ajustare.

SUCESORI CZEIZER MARGIT
TÓTH NÖVÉREK
magazin de pălării de dame
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 24.

Pălăriile cele mai moderne, forme, decorațiuni. — Transformări cu prețurile cele mai convenabile și efectuare promptă.

BAKÁTS ERNŐ

CROITOR ENGLEZ ȘI FRANCEZ PENTRU DAME

BUDAPEST, IV.
Kecskeméti-utca Nr. 6, I. etaj.

Comandele din provincie se efectuează prompt.

NU UITAȚI

onoraji cititori, în caz, că comandați ceva sau cereți cataloguri ilustrate dela firmele anunțate în foaia noastră a Vă provoca la „Gazeta Română“, căci prin asta ne faceți și noaună un bun serviciu dar și Dvoastră Veți fi prompt serviți.

Confiseria ILLÉS

Budapest, VII., Erzsébet-körut 32.

Vis-à-vis de Orfeul Royal.

Ignatie Bacszak

fabricant de
șăi engleze.

BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 30.
(Külsőkerepesi-ut).

IOSIF RADVÁNYI

Intreprindere de tălpuit ghete la moment
Budapest, VIII., Práter-utca 6.

Primește comande după măsură după fazonul modern, conform gustului englez și francez. Execut comande conform ordinațiilor private ori medicale, ghete ortopedice pentru picioare simțitoare, înghețate, dureroasă, pentru creșteri neregulate, schiopi sau picioare artificiale. Ghete pentru sport, vânatoare sau pentru turști după model sau după măsură, dacă e comanda urgentă în 3 zile sunt gata.

Reparaturi se pot face momentan. La cereri în scris vin personal sau răspund, lucrul îl trimite acasă, cu ofertă de preț servesc gratuit.

Iacob Reichenberg

MĂESTRU COJOCAR
ȘI MARE DEPOSIT DE ARTICOLI DE PIEI

Budapest, Belváros, Hajó-utca 16-18.

Înainte de a Vă comanda articolii de pielării, Vă atrag prețuita atențiune de a vizita modelurile mele proprii și din străinătate.

ESSŐ és TÁRSAI INGINERI DIPLOMAȚI.

INTREPRINDERE TEHNICĂ

a d-lor Andrei Esső și dr. Géza Pattantyus inginer-mecanic, Béla Marshallkó inginer-arhitect
(TELEFON „JÓZSEF“ 28-85) (BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 14.)

Zidiri și aranjamente economice.

Adăptoare sistem „HORVÁTH-ESSŐ“

Aranjamente de transmisiune electrică și de iluminare.

Plug german „M. C.“

cu motor mânat de benzină și cu tractor masiv și ușor.

Motoare de olei brut suedeene.

Mașinării de muls din Dania sistem „MAX“.

—: Aranjamente de lăptărie —: combinate cu turbine de abure sistemul „BALTIC“

